

1901130403030001
EXAMINATION OCTOBER 2024
MASTER OF ARTS (SANSKRIT) (THIRD SEMESTER)
ABHILEKHVIDHYA - EPIGRAPHY

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks : 50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book
 - a. Name of the Examination: **MASTER OF ARTS (SANSKRIT) (THIRD SEMESTER)**
 - b. Name of the Subject: **ABHILEKHVIDHYA - EPIGRAPHY**
 - c. Subject Code No: **1901130403030001**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

કૃતિ : જૂનાગઢ સ્થિત સ્કન્દગુપ્ત તથા રુદ્રદામનના શિલાલેખો

Q.1 ટૂંકમાં જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ)

10

1. ગુપ્તોના ઉત્કર્ષ કાલમાં ચીની યાત્રી ફાહિયાને સમસ્ત ભારતની યાત્રા કરી એનો ઉલ્લેખ કયા ગ્રંથમાંથી મળે છે?
2. ગુપ્ત વંશનો અંતિમ સમ્રાટ કોને કહેવામાં આવે છે?
3. સુદર્શન તળાવમાં નહેરો કઢાવી સિંચાઈની સગવડ કોણે કરાવી હતી?
4. ગુપ્તયુગમાં કયા મહાન ચિકિત્સક અને સંસ્કૃત કવિ થયા?
5. સ્કંદગુપ્તના ગિરનાર શૈલલેખના લખાણવાળા ભાગનું માપ જણાવો.
6. રુદ્રદામાનો ગિરનાર શૈલલેખ કઈ ભાષા અને કઈ લિપિમાં કોતરાયો છે?
7. સ્કંદગુપ્તના ગિરનાર શૈલલેખનો બીજો ખંડ કેટલા શ્લોકોનો છે? તેમાં કોની માહિતી આપવામાં આવી છે?

Q.2 (અ) સાનુવાદ સમજાવો : (કોઈ પણ બે)

8

- (૧) અપિ ચ જિત[મે]વ તેન પ્રથયન્તિ યશાંસિ યસ્ય રિપવો[ડ]પિ[।] આમૂલ-ભગ્ન-દર્પ્પા નિર્વચના મ્લેચ્છ-દેશેષુ ॥ ક્રમેણ બુદ્ધ્યા નિપુણં પ્રધાર્ય ધ્યાત્વા ચ કૃત્સ્નાનુણ-દોષ-હેતુનું । વ્યપેત્ય સર્વાન્મનુજેન્દ્ર-પુત્રાંલ્લક્ષ્મીઃ સ્વયં યં વરયાંચકાર ॥

(૨) ભક્તો[ઽ]નુરક્તો નૃ[વિશે]ષયુક્તઃ સર્વોપધાભિશ્ચ વિશુદ્ધબુદ્ધિઃ ।
આનૃણ્યભાવોપગ-તાન્તરાત્માઃ(મા) સર્વસ્ય લોકસ્ય હિતે પ્રવૃત્તઃ ॥
ન્યાયાર્જને[ઽ]ર્થસ્ય ચ કઃ સમર્થઃ સ્યાદર્જિતસ્યાષ્યથ રક્ષણે ચ । ગોપાયિતસ્યાપિ
ચ વૃદ્ધિહેતૌ વૃદ્ધસ્ય પાત્રપ્રતિપાદનાય ॥

(૩) આશ્રિત્ય વિ(વી)ર્યં (સ્વભુ) જદ્વયસ્ય સ્વસ્યૈવ નાન્યસ્ય નરસ્ય દર્પ(પમ) ।
નોદ્વેજયામાસ ચ કંચિદેવમસ્મિન્પુરે ચૈવ સશાસ દુષ્ટા (ન) ॥ વિસ્ત્રંભમલ્પે ન
શશામ યો[ઽ]સ્મિન્કાલે ન લોકેષુ સનાગરેષુ ।

(૪) અથ ક્રમેણામ્બુદકાલ આગ[તે નિ]દાધકાલં પ્રવિદાર્ય તોયદૈઃ । વવર્ષ તોયં બહુ
સંતતં ચિરં સુદર્શનં યેન બિભેદ ચાત્વરાત્ ।

(બ) સાનુવાદ સમજાવો : (કોઈ પણ એક)

5

(૧) તદિદં રાજ્ઞો મહાક્ષત્રપસ્ય સુગૃહી-તનામ્નઃ સ્વામિચષ્ટનસ્ય પૌત્રસ્ય [રાજ્ઞઃ ક્ષત્રપસ્ય
સુગૃહીતનામ્નઃ સ્વામીજયદામ્નઃ] પુત્રસ્ય રાજ્ઞો મહાક્ષત્રપસ્ય ગુરુભિરભ્યસ્તનામ્નો
રુદ્રદામ્નો વર્ષે દ્વિસપ્તતિતમે ૭૨ માર્ગશીર્ષબહુલ-પ્રતિપદિ..સૃષ્ટવૃષ્ટિના પર્જન્યેન
एकाणव-भूतायामिव पृथिव्यां कृतायां ।

(૨) સ્વવીર્યાર્જિતાનામનુરક્તસર્વપ્રકૃતીનાં પૂર્વાપરાકરાવન્ત્યનૂપનીવૃદા-
નર્ત્સુરાષ્ટ્રશ્ચભમરુકચ્છસિન્ધુસૌવીરકુક્કુરાપરાંતનિષાદાદીનાં સમગ્રાણાં
તત્પ્રભાવા [દ્યથાવત્પ્રાપ્તધર્માર્થ] કામવિષયાણાં પતિના ॥

Q.3 અભિલેખ એટલે શું? અભિલેખ સામગ્રીની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

13

અથવા

ગિરનાર શૈલલેખના ઐતિહાસિક, આભિલેખિક અને સાંસ્કૃતિક મહત્વ વિશે વિસ્તૃત
ચર્ચા કરો.

13

Q.4 ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ બે)

14

- (૧) અભિલેખના વિષયો
- (૨) સુદર્શન સેતુનો ઇતિહાસ
- (૩) રુદ્રદામાના સમયની રાજકીય પરિસ્થિતિ
- (૪) ગુપ્તયુગને સુવર્ણયુગ કહેવાય છે? - ચર્ચો.
